

گزارش صورتهای مالی حسابرسی شده*

مأخذ: بیانیه شماره ۵۸

استانداردهای حسابرسی

جمه: علی اکبر جابری

اظهاری نظر مردود را افشا می‌کند، مانند نمونه
مندرج در صفحه بعد، باشد:

اظهاری نظر مردود

عدم اظهار نظر

۷۰- عدم اظهار نظر گویای آن است که حسابرس اظهار نظری در مورد صورتهای مالی نمی‌کند. این شیوه هنگامی مناسب است که حسابرس به حد کافی حسابرسی نکرده باشد تا قادر به اظهار نظر در مورد صورتهای مالی باشد. وقتی که حسابرس معتقد است که بر اساس حسابرسی او، انحراف بااهمیتی از اصول پذیرفته شده حسابداری وجود دارد، نباید عدم اظهار نظر ارائه نماید (بندهای ۴۹ الی ۶۶).

۷۱- هنگام ارائه عدم اظهار نظر به علت محدودیت در رسیدگی، حسابرس باید در یک ورق بزنید

۶۷- اظهار نظر مردود بیان می‌کند که صورتهای مالی، وضعیت مالی یا نتایج عملیات یا گردش وجوه نقد را در انطباق با اصول پذیرفته شده حسابداری، به نحو مطلوب منعکس نمی‌کنند. چنین اظهار نظری هنگامی ارائه می‌شود که، به قضاوت حسابرس، کلیت صورتهای مالی در انطباق با اصول پذیرفته شده حسابداری به نحو مطلوب منعکس نشده باشد.

۶۸- هنگامی که حسابرس اظهار نظر مردود ارائه می‌کند، باید در یک یا چند بند توضیحی جداگانه قبل از بند اظهار نظر گزارش خود، (الف) همه دلایل اساسی برای ارائه اظهار نظر مردود، و اثرات اساسی موضوعات ایجاب کننده اظهار نظر مردود بر وضعیت مالی، نتایج عملیات و گردش وجوه نقد را، اگر عملی^{۲۱} باشد، ذکر کند. اگر اثرات به طور مستدل تعیین کردنی نیست، گزارش باید این را بیان^{۲۲} کند.

۶۹- هنگامی که اظهار نظر مردود ارائه می‌شود، بند اظهار نظر باید شامل عطف مستقیمی به یک بند جداگانه که اساس

بخش اول این مقاله در شماره قبل (۹۵-۹۶) به چاپ رسیده است و اینک بخش دوم و پایانی آن از نظر خوانندگان می‌گذرد.

متن دربرگیرنده بخش ۵۰۸ حسابرسی استانداردهای ای انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) است. این گزارشهایی که از اول ژانویه سال ۱۹۸۹ به بعد صادر دید نظر شده قابل اجراست.

۲۱. به زیر نویس شماره ۱۸ مراجعه شود.

۲۲. هنگامی که حسابرس اظهار نظر مردود ارائه می‌دهد، باید احتیاج به بند توضیحی تحت شرایط شناسایی شده در اجزای (ج)، (د)، (ه) و (و) بند ۱۱ این استاندارد را نیز مورد توجه قرار دهد.

۲۳. اگر یک حسابرس برای حسابرسی از صورتهای مالی شرکتی خصوصی بر طبق استانداردهای پذیرفته شده، انتخاب شود اما از او درخواست شود که به جای حسابرسی تنها یک مرور بر تهیه صورتهای مالی انجام دهد، باید به وهنمود مربوط در استانداردهای حسابرسی مراجعه کند.

گزارش حسابرسان مستقل

(بند های اول و دوم مانند گزارش استاندارد)

به شرحی که در یادداشت « همراه صورتهای مالی بیان شده، شرکت اموال، ماشین آلات و تجهیزات خود را به قیمت ارزیابی شده در صورتهای مالی منعکس می کند، و بر همین مبنا استهلاک در حسابها را منظور می کند. علاوه بر این، شرکت بابت مالیات عملکرد سال مورد گزارش، ذخیره کافی در حسابها منظور نکرده است. اصول پذیرفته شده حسابداری ایجاب می کند که اموال، ماشین آلات و تجهیزات به قیمتی بیش از بهای تمام شده پس از کسر استهلاک انباشته در حسابها منظور نشود و مالیات طبق قانون مالیاتهای مستقیم در حسابها منظور شود. به علت انحرافات مزبور از اصول پذیرفته شده حسابداری، داراییهای ثابت، موجودی کالا، بهای تمام شده کالای فروش رفته، هزینه مالیات و ذخیره مالیات به ترتیب به مبلغ « x ریال، x ریال، x ریال، x ریال، x ریال بیشتر (یا کمتر) از میزان واقعی در حسابها منظور شده اند.

به نظر ما به دلیل اثرات موضوعات مندرج در بند بالا، صورتهای مالی یاد شده وضعیت مالی شرکت « در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و نتایج عملیات و گردش وجوه نقد آن برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور را در انطباق با اصول پذیرفته شده حسابداری به نحو مطلوب منعکس نمی کند.

امضا

تاریخ

گزارش حسابرسان مستقل

انتخاب ما به منظور حسابرسی ترازنامه شرکت « در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و صورتحساب سود و زیان، صورت سود (زیان) انباشته و صورت گردش وجوه نقد آن برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور بود. این صورتهای مالی به مسئولیت مدیریت شرکت است. « (بند دوم گزارش استاندارد باید حذف شود).

شرکت موجودی و مواد کالای خود را که در ترازنامه ب مبلغ « x ریال نشان داده شده، در پایان سال مالی مورد گزارش موجودی گیری نکرده است. علاوه بر این، مدارکی در مورد اموال ماشین آلات و تجهیزات نقل از سال قبل دریافت نشده است. ضعف سوابق حسابداری شرکت مانع از احصای سایر روشهای حسابرسی در مورد موجودی مواد و کالا و اموال و ماشین آلات و تجهیزات شده است.

از آنجا که شرکت از موجودی مواد و کالا موجودی گیری نکرده و ما قادر نبودیم سایر روشهای حسابرسی را در مورد موجودی مواد و کالا و اموال و ماشین آلات و تجهیزات اجرا کنیم تا در مورد آنها متقاعد شویم، حدود کار ما برای اظهار نظر کافی نبوده و ما قادر به اظهار نظر در مورد این صورتهای مالی نیستیم.

امضا

تاریخ

با چند بند جداگانه دلایل عدم مطابقت حسابرسی خود با استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی را بیان کند. باید بگوید که حدود حسابرسی او برای اظهار نظر کافی نبوده است. حسابرس نباید روشهای اجراء شده را ذکر کند و نباید بندی را به شرح خصوصیات یک حسابرسی اختصاص دهد (آن بند حدود رسیدگی گزارش استاندارد حسابرسی است)، چنین عملی ممکن است عدم اظهار نظر را تحت الشعاع قرار دهد. علاوه بر این، حسابرس باید هرگونه شرط دیگری را که درباره ارائه مطلوب صورتهای مالی در انطباق با اصول پذیرفته شده حسابداری دارد نیز افشاء کند.

۷۲- یک نمونه گزارش که به علت محدودیت در رسیدگی، ناشی از فقدان مدارک و مستندات کافی، منجر به عدم اظهار نظر می شود بشرح زیر است:

اظهار نظر خرد خرد

۷۳- هنگامی که حسابرس در مورد کلیت صورتهای مالی اظهار نظر مردود کرده یا اظهار نظری نمی کند، نباید اظهار نظر خرد خرد (ارائه اظهار نظر در مورد اقلام مشخصی از صورتهای مالی) صادر شود، زیرا اظهار نظر خرد خرد با اظهار نظر مردود یا اظهار نظر در تضاد بوده و با آنها را تحت الشعاع قرار می دهد.

گزارشهای مربوط به صورتهای مالی مقایسه ای

۷۴- چهارمین استاندارد گزارشگری

۲۴. کلمات بند اول گزارش استاندارد حسابرسی در مورد عدم اظهار نظر به دلیل محدودیت در رسیدگی تغییر کرده است. بند اول به جای «ما حسابرسی کرده ایم» می گوید انتخاب ما به منظور حسابرسی بود، زیرا به علت محدودیت در حدود رسیدگی، حسابرس قادر نبوده بر طبق استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی به عمل آورد. علاوه بر این، جمله آخر بند اول نیز به دلیل محدودیت در رسیدگی حذف شده است. تا عطف به مسئولیت حسابرس برای ارائه اظهار نظر را حذف کند.

حساب می‌کند که یک گزارش حسابرسی با نام اظهارنظر در مورد کلیت صورتهای مالی شد یا صریحاً بگوید که نمی‌تواند اظهارنظر کند. اشاره به کلیت صورتهای مالی در بهارمین استاندارد گزارشگری نه تنها شامل صورتهای مالی سال جاری می‌شود بلکه یک یا چند سال قبل را که به طور مقایسه‌ای همراه صورتهای مالی سال جاری ارائه می‌شوند نیز دربر می‌گیرد. بنابراین، یک حسابرس مستمر^{۲۵} باید گزارش خود درباره صورتهای مالی یک یا چند سال قبل را که به طور مقایسه‌ای همراه با صورتهای مالی سال جاری ارائه می‌شوند روز^{۲۶} کند^{۲۷}. معمولاً گزارش حسابرسی در مورد صورتهای مالی مقایسه‌ای باید به تاریخ تکمیل آخرین حسابرسی او تاریخگذاری شود. به قسمت ۵۳۰ استانداردهای حسابرسی، در مورد تاریخگذاری گزارش حسابرسی، مراجعه شود.

۷۵- در مدت حسابرسی صورتهای مالی جاری، حسابرس ممکن است از شرایط یا بیایمی آگاه شود که صورتهای مالی سال قبل کیفیت افشای اطلاعات مربوط به آن صورتهای مالی را تحت تاثیر قرار دهد. در بروز ردن گزارش خود درباره صورتهای مالی سال قبل، حسابرس باید اثرات هرنوع شرایط یا

۲۵. حسابرس مستمر کسی است که صورتهای مالی جاری و یک یا چند سال متوالی گذشته را حسابرسی کرده باشد. اگر یک مؤسسه حسابرسی یا مؤسسه حسابرسی دیگری ادغام شود و مؤسسه جدید، حسابرس یکی از متزبان یکی از موسسات قبلی شده باشد، مؤسسه جدید ممکن است مسئولیت قبول کند و در مورد صورتهای مالی ارائه‌شده قبل نیز مانند صورتهای مالی سال جاری اظهارنظر کند. در چنین شرایطی، مؤسسه جدید باید رهنمود مندرج در های ۷۴ الی ۷۸ را اجرا کند و ممکن است در گزارش اشاره کند که ادغامی صورت گرفته و مؤسسه ای را که با ادغام شده است نام برد. اگر مؤسسه جدید تصمیم بگیرد در مورد صورتهای مالی سال قبل اظهارنظر نکند، باید نمود مندرج در بندهای ۷۹ تا ۸۳ را اجرا کند.

۲۶. گزارش بروز شده در مورد صورتهای مالی سال قبل با صدور مجدد یک گزارش قبلی فرق داشته باشد، علت اینکه در صورتیکه گزارش بروز شده حسابرس اضافی را که در طی مدت حسابرسی سال جاری از آنها راه می‌شود مورد توجه قرار می‌دهد و به دلیل اینکه یک

گزارش استاندارد در مورد صورتهای مالی سال قبل و یک اظهارنظر مشروط در مورد صورتهای مالی سال جاری

گزارش حسابرس مستقل

(بندهای اول و دوم مانند گزارش استاندارد)

شرکت هزینه اجاره ماشین آلات اجاره شده در سال ۱۳۷۰ را در حسابها منظور نکرده است. در صورتی که تعدیلات لازم در حسابها به عمل می‌آید سود سال ۱۳۷۰ مبلغ × ریال کاهش و بدهیهای جاری در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۲۹ مبلغ × ریال افزایش می‌یافت.

به نظر ما، به استثنای اثرات موضوع مندرج در بند بالا بر صورتهای مالی سال ۱۳۷۰، صورتهای مالی یاد شده، در همه موارد با اهمیت، وضعیت مالی شرکت × در تاریخهای ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و ۱۳۶۹ و نتایج عملیات و گردش وجوه نقدی آن برای سالهای مالی منتهی به تاریخهای مزبور را طبق اصول پذیرفته شده حسابداری به نحو مطلوب منعکس می‌کند.

اعضا

تاریخ

۷۶- از آنجا که گزارش حسابرسی در مورد صورتهای مالی مقایسه‌ای شامل تک تک صورتهای مالی ارائه شده است، حسابرس ممکن است در مورد یک یا تعدادی از صورتهای مالی برای یک یا چند سال، اظهارنظر مشروط یا مردود ارائه کند یا اظهارنظری نکند، در صورتی که در مورد سایر صورتهای مالی ارائه شده اظهارنظر متفاوتی ارائه دهد. نمونه‌های زیر گزارشهایی در مورد صورتهای مالی مقایسه‌ای با اظهارنظرهای متفاوت درباره یک یا چند صورت مالی ارائه شده است.

اظهارنظر در مورد صورتهای مالی سال قبل متفاوت با اظهارنظری که قبلاً ارائه شده بود.

۷۷- اگر در طی مدت حسابرسی سال جاری، حسابرس از شرایط یا وقایعی آگاه شود که صورتهای مالی سال قبل را تحت تاثیر قرار ورق بزیند

وقایعی را که به نظرش می‌رسد، مورد بررسی قرار دهد.

گزارشهای متفاوت در مورد صورتهای مالی مقایسه‌ای

گزارش بروز شده همراه با گزارش حسابرسی صورتهای مالی سال جاری ارائه می‌شود. اگر تنها خلاصه‌ای از اطلاعات مقایسه‌ای سالهای قبل ارائه شده، حسابرس مستمر لازم نیست در مورد صورتهای مالی سالهای قبل اظهارنظر کند. برای مثال، واحدهایی مانند نمایندگیهای ایالتی و محلی واحدهای دولتی و واحدهای غیرانتفاعی غالباً به دلیل محدودیت زمانی یا برای اجتناب از کار طاقتفرسا یا فرمتهای گنج‌کننده، به جای اطلاعات مربوط به هریک از موسسات، اطلاعات مربوط به همه موسسات برای سالهای قبل را به طور خلاصه ارائه می‌دهند. در بعضی شرایط، مشتری ممکن است درخواست کند حسابرس در مورد سالهای قبل نیز مانند سال جاری گزارش ارائه دهد. در آن شرایط، حسابرس باید بررسی کند که آیا اطلاعات مربوط به سالهای قبل شامل جزئیات کافی هست که ارائه اظهارنظر مطلوب بر طبق اصول پذیرفته شده حسابداری را ایجاب کند یا نه. در بیشتر موارد ممکن است انعکاس ستون اضافی یا جزئیات جداگانه توسط موسسات لازم باشد، یا ممکن است حسابرس بخواهد گزارش خود را تعدیل کند.

گزارش استاندارد در مورد صورتهای مالی سال جاری با عدم اظهارنظر در مورد صورت حساب سود و زیان، سود انباشته و صورت گردش وجوه نقد سال قبل.

گزارش حسابرسان مستقل

(بند اول مانند گزارش استاندارد)

به استثنای موضوع مندرج در بند زیر، ما حسابرسیهای خود را برطبق استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی انجام داده ایم؛ این استانداردها ایجاب می کند که ما حسابرسی را به نحوی برنامه ریزی و اجراء کنیم که اطمینان معقول پیدا کنیم که آیا صورتهای مالی عاری از اظهارات نادرست با اهمیت هست یا نه. حسابرسی شامل رسیدگیهایی بر پایه آزمون شواهد پشتیبانی کننده مبالغ و اطلاعات افشاشده در صورتهای مالی است. حسابرسی همچنین شامل سنجش اصول حسابداری به کار گرفته شده و برآوردهای مهم انجام شده توسط مدیریت و همچنین ارزیابی نحوه ارائه کلی صورتهای مالی است. ما معتقدیم که حسابرسی ما مبنای معقولی برای اظهارنظرمان فراهم می کند.

ما در موجودی گیری پایان سال ۱۳۶۸ نظارت نداشته ایم زیرا تاریخ آن قبل از انتخاب ما به عنوان حسابرس شرکت بوده است، و از طریق اجرای سایر روشهای حسابرسی نیز نتوانستیم در مورد مقدار موجودی مواد و کالای شرکت قانع شویم. مبالغ موجودی مواد و کالا در مقایسه با مبالغ صورتحساب سود و زیان و صورت گردش وجوه نقد سال ۱۳۶۹ اهمیت اساسی دارد.^{۲۸}

به دلیل موضوع مندرج در بند بالا، حدود رسیدگی ما برای اظهارنظر کافی نبوده و ما در مورد نتیجه عملیات و گردش وجوه نقد برای سال مالی منتهی به ۱۳۶۹/۱۲/۲۹ اظهارنظری نمی کنیم. به نظر ما، ترازنامه های شرکت در تاریخهای ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و ۱۳۶۹ و صورتحسابهای سود و زیان، سود انباشته و گردش وجوه نقد آن برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰، در همه موارد با اهمیت، وضعیت مالی شرکت × در تاریخهای ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و ۱۳۶۹ و نتایج عملیات و گردش وجوه نقد آن برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ را طبق اصول پذیرفته شده حسابداری به نحو مطلوب منعکس می کند.

امضا

تاریخ

انحراف از اصول پذیرفته شده حسابداری اظهارنظر مشروط یا مردود ارائه کرده و صورتهای مالی سال قبل در طی سال جاری اصلاح و ارائه مجدد شده تا با اصول پذیرفته

می دهد، باید هنگام بروز کردن گزارش خود در مورد صورتهای مالی سال قبل، چنین مواردی را مورد توجه قرار دهد. برای مثال، اگر یک حسابرس در سال قبل به علت

شده حسابداری مطابقت داشته باشد، گزارش بروز شده حسابرس در مورد صورتهای مالی سال قبل باید بیان کند که صورتهای مالی اصلاح و ارائه مجدد شده و باید درباره این صورتهای مالی اظهارنظر مقبول ارائه کند.

۷۸- اگر، اظهارنظر در یک گزارش بروز شده، با اظهارنظر ارائه شده قبلی در مورد صورتهای مالی سال قبل متفاوت است، حسابرس باید همه دلایل اساسی برای اظهارنظر متفاوت را در بند (های) قبل از بند اظهارنظر گزارش خود ذکر کند.

بند (های) توضیحی باید (الف) تاریخ گزارش قبلی حسابرس، (ب) نوع اظهارنظر قبلی، (ج) شرایط یا وقایعی که باعث شده حسابرس اظهارنظر متفاوت ارائه کند و (د) این موضوع را که اظهارنظر بروز شده حسابرس در مورد صورتهای مالی سال قبل با اظهارنظر قبلی او در مورد آن صورتهای تفاوت دارد بیان کند. نمونه زیر مثالی از یک بند توضیحی است که ممکن است هنگامی که حسابرس گزارش بروز شده ای در مورد صورتهای مالی سال با اظهارنظر متفاوت با اظهارنظر قبلی ارائه می کند مناسب باشد.

گزارش حسابرسی قبلی

۷۹- یک حسابرس قبلی معمولاً تنها موقعی در وضعیت صدور مجدد گزارش خود در مورد صورتهای مالی سال قبل، برطبق درخواست مشتری قبلی خواهد بود که قادر

۲۸. فرض شده که حسابرس مستقل قادر بوده درباره رعایت یکنواخت اصول پذیرفته شده حسابداری خود را قانع کند.

۲۹. با حذف «باتوجه به» برای مشروط کردن گزارش (به پانوش شماره ۱۳ مراجعه شود)، بند توضیحی جداگانه ای (به شرح بالا) که رفع ابهام ذکر شده در بندی توضیحی در گزارش قبلی را شرح دهد در گزارش فعلی لازم نیست. برای اینکه این حالت اخیر به اظهارنظر مشروط منجر نمی شود. بند توضیحی جداگانه تنها هنگامی لازم است که اظهارنظر بروز شده فعلی با اظهارنظر ارائه شده در گزارش قبلی متفاوت باشد.

گزارش حسابرسان مستقل

(بندهای اول و دوم مانند گزارش استاندارد)

در گزارش مورخ اول خردادماه ۱۳۷۰ ما، به دودلیل که (۱) شرکت اموال، ماشین آلات و تجهیزات را به قیمت تجدید ارزیابی در حسابها منظور کرده و استهلاك را بر مبنای چنین قیمت‌هایی محاسبه کرده بود و (۲) بابت مالیات عملکرد ذخیره کافی در حسابها منظور نکرده بود، اظهار نظر کرده بودیم که صورتهای مالی سال ۱۳۶۹ وضعیت مالی، نتایج عملیات و گردش وجوه نقد را طبق اصول متداول حسابداری به نحو مطلوب منعکس نمی‌کند. به طوری که در یادداشت x همراه صورتهای مالی بیان شد، شرکت روش خود را در مورد این اقلام تغییر داده و صورتهای مالی سال ۱۳۶۹ را اصلاح و مجدداً ارائه کرده تا با اصول پذیرفته شده حسابداری مطابقت داشته باشد. بنابراین اظهار نظر فعلی ما در مورد صورتهای مالی سال ۱۳۶۹، به طوری که در این گزارش ارائه شده، با آنچه در گزارش قبلی ارائه دادیم متفاوت است.

به نظر ما، صورتهای مالی یاد شده، در همه موارد با اهمیت، وضعیت مالی شرکت x در تاریخهای ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و ۱۳۶۹ و نتایج عملیات و گردش وجوه نقد آن برای سالهای مالی منتهی به تاریخهای مزبور را طبق اصول پذیرفته شده حسابداری به نحو مطلوب منعکس می‌کند.

تاریخ

امضا

بندهای ۱۰ الی ۱۲ قسمت ۵۴۳ استانداردهای حسابرسی را که در مورد موضوع انجام قسمتی از حسابرسی توسط سایر حسابرسان است، مورد بررسی قرار دهد. در هر صورت، حسابرس قبلی نباید در گزارش خود به گزارش یا کار حسابرس فعلی اشاره کند.

۸۱- حسابرس قبلی که موافقت کرده گزارش خود را مجدداً صادر کند، ممکن است از وقایع یا شرایطی آگاه شود که بعد از تاریخ گزارش قبلی او در مورد صورتهای مالی سال قبل اتفاق افتاده و احتمال دارد گزارش قبلی او را تحت تاثیر قرار دهد (برای مثال، حسابرس فعلی ممکن است در پاسخ او بگوید که موضوعات معینی بر صورتهای مالی سال قبل که توسط حسابرس قبلی گزارش صادر شده، اثر با اهمیتی دارد). در چنین شرایطی، حسابرس قبلی باید سایر سئوالات لازم را به عمل آورد و سایر روشهایی را که ضروری تشخیص می‌دهد اجراء کند (برای مثال، آن قسمت از کاربرگهای حسابرسی حسابرسان فعلی را که مربوط به موضوعاتی است که صورتهای مالی سال قبل را تحت تاثیر قرار می‌دهد مطالعه کند و پس از آن باید تصمیمگیری کند، بر اساس مدارک و مستندات موجود، چگونه باید گزارش خود را تجدیدنظر کند. اگر حسابرس قبلی نتیجه گیری کند که گزارش او باید تجدیدنظر شود، لازم است بندهای ۷۷، ۷۸ و ۸۲ را اجراء کند.

۸۲- اطلاع حسابرس قبلی از امور جاری مشتری قبلی خود به علت عدم تداوم ارتباط، محدود است. نتیجتاً باید هنگام صدور مجدد گزارش خود در مورد صورتهای مالی سال قبل، تاریخ گزارش قبلی خود را به کار ببرد تا از هرگونه دلالت بر اینکه او ثبتها، معاملات و وقایع بعد از آن تاریخ را رسیدگی کرده، اجتناب شود. اگر حسابرس قبلی در گزارش قبلی خود تجدیدنظر می‌کند یا اگر صورتهای مالی اصلاح و مجدداً ارائه شده است، باید برای گزارش خود از تاریخگذاری دوگانه استفاده کند (به بند ۵ قسمت ۵۳۰ استانداردهای حسابرسی

ورق بزیند

مورد آن صورتهای مالی هنوز مناسب هست یا نه. یا فرم جاری یا روش ارائه صورتهای مالی سال قبل یا یک یا تعدادی از وقایع بعدی، ممکن است گزارش حسابرس قبلی را نامناسب سازد. نتیجتاً، حسابرس قبلی باید (الف) صورتهای مالی سال جاری را مطالعه کند، (ب) صورتهای مالی سال قبل را که برای آنها گزارش تهیه کرده بوده با صورتهای مالی سال قبل که به طور مقایسه‌ای همراه با صورتهای مالی سال جاری ارائه شده مقایسه کند و (ج) نتایجی که از حسابرس فعلی دریافت کند. تائیدیه باید بیان کند که آیا حسابرس فعلی موضوعی را کشف کرده که، به نظر حسابرس فعلی، ممکن باشد تاثیری با اهمیت یا نیاز به افشا در صورتهای مالی داشته باشد که توسط حسابرس قبلی گزارش ارائه شده است یا نه. همچنین، حسابرس قبلی ممکن است بخواهد

باشد با مشتری قبلی خود برای اجرای این خدمت توافق رضایتبخشی کرده باشد و قادر به اجرای روشهای مندرج در بند ۳۱۸۰ باشد.

صدور مجدد گزارش حسابرس قبلی

۸۰- قبل از صدور مجدد (یا موافقت با استفاده مجدد) گزارشی که قبلاً در مورد صورتهای مالی سال قبل صادر شده، حسابرس باید بررسی کند که آیا گزارش قبلی او در

۳۰. به پانویشت شماره ۲۰ مراجعه شود.

۳۱. پذیرفتنی است که بنا به دلایلی صدور مجدد گزارش حسابرس قبلی امکانپذیر نباشد. در نتیجه مفاد این بخش وضعیتهای متعددی را که ممکن است در این زمینه پدید آید در بر نمی‌گیرد.

در مورد تاریخ گزارش حسابرس مستقل مراجعه شود.

گزارش حسابرس قبلی بروز نشده است.

۸۳- اگر صورتهای مالی سال قبل به وسیله یک حسابرس قبلی حسابرسی شده و گزارش او بروز نشده، حسابرس فعلی باید در بند مقدمه گزارش خود موضوعات (الف) صورتهای مالی سال قبل به وسیله سایر حسابران^{۳۲} حسابرسی شده است، (ب) تاریخ گزارش او، (ج) نوع گزارش صادر شده توسط حسابرس قبلی، و (د) در صورتی که گزارش، غیر از یک گزارش استاندارد بوده دلایل اساسی آن، را شرح دهد. نمونه ای از گزارش حسابرس فعلی هنگامی که گزارش حسابرس قبلی بروز نشده به شرح زیر است:

اگر گزارش حسابرس قبلی غیر از گزارش استاندارد بوده است، حسابرس فعلی باید ماهیت و دلایل بند توضیحی اضافه شده به گزارش حسابرس قبلی و یا شروط گزارش مشروط آنها را شرح دهد. نمونه زیر مثال از عبارتی است که ممکن است به گزارش حسابرس فعلی (در بند مقدمه) افزوده شود:

«... توسط سایر حسابران حسابرسی شده بود که گزارش مورخ ۱۵ خردادماه ۱۳۷۰ آنها در مورد آن صورتهای مالی شامل یک بند توضیحی بود که دعوی قضائی مورد بحث در یادداشت شماره x همراه صورتهای مالی را شرح می داد.»

اگر صورتهای مالی اصلاح و مجدداً ارائه شده است، بند مقدمه باید بیان کند که حسابرس قبلی در مورد صورتهای مالی سال

۳۲. حسابرس فعلی نباید در گزارش خود حسابرس قبلی را نام ببرد. در هر صورت، حسابرس فعلی هنگامی می تواند حسابرس قبلی را نام ببرد که کار او را تحویل گرفته باشد یا کارشان درهم ادغام شده باشد.

گزارش حسابران مستقل

ترازنامه شرکت در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و صورت حساب سود و زیان، صورت سود (زیان) انباشته و صورت گردش وجوه نقد آن برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور که پیوست است مورد حسابرسی قرار گرفت. این صورتهای مالی به مسئولیت مدیریت شرکت است. مسئولیت ما ارائه اظهار نظر در مورد این صورتهای مالی بر اساس حسابرسی انجام شده است. صورتهای مالی سال مالی منتهی به ۱۳۶۹/۱۲/۲۹ شرکت توسط حسابران دیگری حسابرسی شده بود که آنها طی گزارش مورخ ۱۵ خردادماه ۱۳۷۰ در مورد آن اظهار نظر مقبول ارائه کرده اند. (بند دوم مانند گزارش استاندارد)

به نظر ما، صورتهای مالی فوق الذکر، در تمامی موارد با اهمیت، وضعیت مالی شرکت x در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۷۰ و نتایج عملیات و گردش وجوه نقد آن برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور را طبق اصول متداول حسابداری به نحو مطلوب منعکس می کند.

امضا

تاریخ

قبل، پیش از اصلاح و ارائه مجدد آنها، گزارش ارائه کرده است. علاوه بر این، اگر حسابرس فعلی قادر است در مورد مناسب بودن اصلاح و ارائه مجدد قانع شود، می تواند بند زیر را نیز به گزارش خود اضافه کند:

«ما تعدیلات مندرج در یادداشت x را نیز که برای اصلاح و ارائه مجدد صورتهای مالی سال قبل انجام شده است بررسی کرده ایم. به نظر ما، چنین تعدیلاتی مناسب بوده و به نحو صحیح انجام شده است.»

تاریخ اجرا

۸۴- این استاندارد باید برای گزارشهایی که از تاریخ اول ژانویه ۱۹۸۹ به بعد صادر و یا مجدداً صادر می شوند اجرا شود. اجرای زودتر مفاد این استاندارد مجاز است.

۸۵- حسابرسی که در مورد صورتهای مالی سالهای قبل به دلیل وجود ابهامی با

عبارت «با توجه به» اظهار نظر مشروط کرده است، باید وضعیت موضوع ابهام را در تعیین مسئولیت خود تحت مفاد گزارشگری این استاندارد مورد بررسی قرار دهد. اگر موضوع ابهام در سال مالی جاری رفع شده است، هیچ ذکری از موضوع ابهام (یا مشروط کردن صورتهای مالی سال قبل) در گزارش حسابرس لازم نیست. ۳۳ در هر صورت اگر ابهام هنوز در سال جاری وجود دارد، حسابرس باید به دلیل وجود ابهام به نحوی که در بندهای ۳۱ الی ۳۳ توضیح داده شد بندی توضیحی به گزارش خود اضافه کند.

۳۳. حسابرس باید، در هر صورت، کفایت افشاء درباره رفع ابهام در صورتهای مالی شرکت را مورد بررسی قرار دهد.

In Touch with Tomorrow
TOSHIBA

پیوند با دنیای فردا

یار مدیران امروز

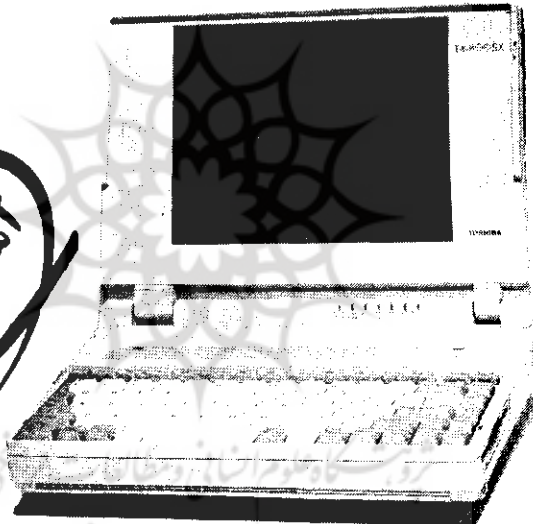
NOTEBOOK

386 SX

486 DX

توشیبا

آماده تحویل
۶ مدل

بدر الکتریک - نماینده انحصاری توزیع

و فروش ماشینهای اداری توشیبا در ایران

تلفن: ۸۲۷۵۸۸ - ۸۲۷۵۸۶ - ۸۲۹۲۲۴

کریمخان زند بین مدیری و سنایی شماره ۱۲۱

دکتر اکبری:

بررسی ادبیات فارسی و انگلیسی، بویژه ادب پارسی، که همواره به آن دلبستگی فراوانی داشته‌ام و دارم، افزون بر این زمان درخور توجهی را هم صرف خوشنویسی کرده‌ام. مدتها نیز در زبان

«علاقه به کار» چیزی است که مرا چه در زمانی که تصدی دانشکده علوم اداری را داشتم و چه اوقاتی که در جاهای دیگری فعالیت می‌کردم، به روزی ۱۶ ساعت کار و فعالیت مداوم وامی‌داشت.

انگلیسی روی فرهنگها کار کرده‌ام. بیشتر اوقات جز اوقات مربوط به انجام کارهای شخصی و وظایف خانوادگی و ورزش و مانند اینها، به این امور می‌گذرد. اعتقاد دارم که تسلط به یک زبان خارجی برای هرکسی ضروری است تا بتواند از پژوهشهایی که در جاهای دیگر انجام می‌شود آگاهی پیدا کند و این امر برای کسانی که در زمینه آموزش و تالیف و تحقیق فعالیت دارند، احتساب‌ناپذیر است.

حسابدار:

بسیاری از حسابداران شما را دانشپژوهی موفق در رشته حسابداری توصیف می‌کنند. شاید پرسش اساسی بسیاری از انسانهایی که در هر رشته‌ای فعالیت می‌کنند این باشد که با اتکا به چه روشهایی می‌توان به این‌گونه موفقیتها دست پیدا کرد؛ ممکن است در این زمینه راهنمایی بفرمایید؟

دکتر اکبری:

اگر توفیقی محسوب شود آن را نتیجه، «علاقه به کار»، می‌دانم چیزی که مرا چه در زمانی که تصدی دانشکده علوم اداری را داشتم و چه اوقاتی که در جاهای دیگری فعالیت می‌کردم، به

روزی ۱۶ ساعت کار و فعالیت مداوم وامی‌داشت.

حسابدار:

اکنون روزی چند ساعت کار می‌کنید؟

دکتر اکبری:

در شرایط کنونی زیاد کار نمی‌کنم. روزانه بیش از ۵ ساعت در مرکز تحقیقات نیستم و مقداری هم در منزل کار می‌کنم و در مجموع بیش از ۸-۹ ساعت کار نمی‌کنم. ولی زمانهایی بوده که در شبانه‌روز دو برابر این مدت را کار می‌کردم. چه زمانی که کار اجرایی داشتم، که البته هیچگاه کارم از آموزش منفک نبوده است، چه زمانی که اداره دانشکده علوم اداری را عهده‌دار بودم و چه زمانی که مسئولیت آموزش و پژوهش در وزارت علوم برعهده‌ام بود، همواره در کار پژوهش و آموزش بوده‌ام.

حسابدار:

چه توصیه‌هایی برای همکاران حسابدار دارید؟

دکتر اکبری:

کار حسابداری و حسابرسی کار پرزحمت و دقیقی است. توصیه من این است که کار و فعالیت زیاد نباید مانع شود که کسانی که در این حرفه به کار اشتغال دارند، از ادامه تحصیل یا مطالعه باز بمانند. چه در این صورت با رکود مواجه می‌شوند و رکود آفت بزرگی است. که متأسفانه در این رشته نیز فراوان به چشم می‌خورد حسابداران باید به‌طور مستمر آموزش ببینند و در جریان تحولات و پیشرفتهای رشته تخصصی‌شان باشند در کلاسها و سمینارهای متعدد شرکت کنند و کتابها و مقاله‌هایی را که چاپ و منتشر می‌شود پیگیری کنند و این‌گونه فعالیتها را در شمار وظایف روزمره خود بدانند. اینان اگر در پایان هر روز از خود بپرسند که امروز گذشته از کارهایی که به‌طور تکراری انجام دادم، چه نکته جدیدی آموختم، پس از مدتی درخواست یافت که باید به مطالعه و پژوهش روی بیاورند. چرا که در پایان بسیاری از روزها درمی‌یابند که در آن روزها چیزی نیاموخته‌اند و این سبب می‌شود که در این زمینه دست به کار شوند.

حسابدار:

حسابدار بودن به طور کلی چه تأثیری می‌تواند بر زندگی شخص داشته باشد؟

دکتر اکبری:

حسابداری در اشخاص دقت‌نظر، از لحاظ ریاضی بودن آن بسط فکری و از جهت توازن حساب، تعادل ذهنی ایجاد می‌کند. ضرب‌المثلی خارجی به مطابیه می‌گوید «حسابدار هرگز نمی‌میرد موازنه‌اش را از دست می‌دهد»، یا چنانکه از این ضرب‌المثل برداشت می‌شود حسابداری باید در شخص حسابدار ترازویی تعادلی بوجود بیاورد که همواره سوی دیگر هر قضیه‌ای را هم بررسی کند. شاید از این نظر مؤثر باشد. بعضی هم می‌گویند کار حسابداری و حسابرسی شخص را «حسابگر» و چه بسا صرفه‌جو و مقتصد و احیاناً ممسک و ندرتاً بخیل می‌سازد. من در بین اهل رشته همه نوع آن و حتی و لخرج هم دیده‌ام.

حسابدار:

چه رویدادهایی در حوزه فعالیتهايتان شما را بیش از رویدادهای دیگر خرسند می‌کند؟

دکتر اکبری:

لذت‌بخش‌ترین چیزها در زندگی من یکی انتشار کتاب و دیگری موفقیت دانشجویانم بوده است.

حسابدار:

چطور شد که به سوی رشته حسابداری روی آوردید؟

دکتر اکبری:

نخست سیاق نقدی و جنسی و طرز محاسبه آنها نزد پدر بزرگ آموختم و در دوازده‌سالگی علاقه‌ای ایجاد کرد. پدرم هم در این رشته کار می‌کرد و دوم این که معتقدم پیشامد مرا به این رشته راهبر شد. یعنی خواندن کتابی در زمینه حسابداری و حضور در جلسه‌ای که در آن کسی درباره حسابداری صحبت و تدریس می‌کرد، اینها مجموعه آن چیزهایی است که مشوق من در تحصیل در این رشته بود.

اما در هر حال؛ به‌رغم علل و عواملی که برشمردم برآنم که انسان تا حدودی تدبیر می‌کند

لی نقدیر نقشی اساسی و سرنوشت‌ساز دارد.

حسابدار:

چه زمانی ازدواج کردید، چند فرزند
آریدید و چه کار می‌کنند؟

کتر اکبری:

حدود ۴۰ سال پیش ازدواج کردم و چهار
زند دارم؛ دو پسر و دو دختر. فرزندان دخترم
کی در دانشگاه زبان و ادبیات انگلیسی و دیگری
امپووتر تدریس می‌کند. یکی از پسرانم کار آزاد
رد و پسر دوم در رشته‌ی پیراپزشکی مشغول
حصول است.

حسابدار:

بسیار از شما سپاسگزارم.

کتر اکبری:

من نیز از محبتان متشکرم.

بسمه تعالی

سمینار

انجمن حسابداران
خبره ایران

«مبانی نظری، عملی و حقوقی

تهیه و تنظیم صورت‌های مالی»

● برگزارکننده: انجمن حسابداران خبره ایران

● زمان: ۲۸ و ۲۹ شهریورماه

● محل برگزاری: تهران، هتل بین‌المللی لاله

محل ثبت نام

تهران: انجمن حسابداران خبره ایران خیابان نجات‌اللهمی، شماره ۱۵۲، تلفن: ۸۹۲۹۲۶

دنباله نامه‌ی وارده

بسیار ساده و با این منطقی بود که «اصطلاح گزارشگری حسابرسی را در برگردان کدام اصطلاح انگلیسی برگزیده‌اید؟» به این پرسش نه ماهنامه حسابدار جوابی داده است و نه ویراستار محترم مجله. در واقع جوابی هم ندارد مگر آنکه ادعا کنید این اصطلاح و مفهوم آن را خودمان وضع کرده‌ایم، که در این صورت من دیگر سوالی ندارم. ●

مصطفی علی‌مدد

مثلاً حسابهای دریافتنی (Accounts Receivable) نظر مشروط (Qualified Opinion) بهای تاریخی (Historical Cost) بالاخره گزارشگری مالی (Financial Reporting). در نتیجه، اگر در یک متن حسابداری به اصطلاحی نامفهوم برخورد کنیم، طبعاً یکی از راههای درک معنای آن، این است که آن را لفظ به لفظ به زبان انگلیسی برگردانیم تا بفهمیم منظور چیست. پس، پرسش من

دنباله سرمقاله

نظرسنجیها و مورد پژوهیهای این شماره حسابدار که از حسابداران و خانواده و تحولات شغلی آنان انجام شده بیانگر دشواریها و نابسامانیهای چشمگیری است که در این حرفه وجود دارد.

اگر ناگزیریم که برای دستیابی به تکنولوژیهای برتر و مناسب یا آگاهی از دانش نوین فنی به بازارهای سوداگر و سوداندیش جهان روی بیاوریم، نیروی انسانی شایسته در کنار ماست، نادیده گرفتن ارزشها، تواناییها و انگیزه‌های نیروی انسانی نادیده گرفتن سرنوشت جامعه است. ●

در ژاپن و استرالیا نشان می‌دهد:

«ساعات کار معلمان در ژاپن ۴۴ ساعت در هفته است ولی میزان تدریس آنان از ۲۵ ساعت در هفته تجاوز نمی‌کند. بقیه اوقات را معلمان در کارهای عمومی مدرسه کمک می‌کنند، یا به تهیه درس آینده یا راهنمایی دانش‌آموزان می‌پردازند»

از داده‌های بررسی پرهام که بگذریم، ماهنامه صنعت حمل و نقل در شماره ۱۲۰ گزارش کرده است که: «ایران ایر ۳ سال اخیر دست‌کم ۱۰۰۰ تن از کارکنان خود را که شامل رده‌های متوسط و بالای تخصص می‌شود از دست داده است.» و افزون بر اینها

پایه گذار تحولاتی چشمگیر در حسابداری ایران

شلیله:

می خواهم بپرسم همسران در چه زمینه‌ای فعالیت می‌کنند، چند فرزند دارید و چه کار می‌کنند؟

دکتر نبوی:

همسرم کار نمی‌کند. ۳ فرزند دارم که پسر بزرگم طبیب است، پسر کوچکم دانشجویست و دخترم دکترای حقوق گرفته و اکنون در دادگستری سوئیس به کار مشغول است.

شلیله:

به‌عنوان آخرین سوال چه توصیه‌ای برای حسابداران دارید؟
دکتر نبوی:

حسابداری رشته‌ای است که در هر زمان و شرایطی سودمند است و کارآمدترین رهنمودها را برای تصمیمگیری مدیران عرضه می‌کند.

و تحقیق و تحصیل نمی‌دانستند، امروزه ارزش خود را به‌طور نسبی در کشورمان پیدا کرده و به‌طور روزافزونی پیشرفت می‌کند.

شلیله:

در صورت امکان بفرمایید اکنون در چه زمینه‌هایی به کار اشتغال دارید؟
دکتر نبوی:

در زمان حاضر استاد درس روش علمی تحقیق، حسابداری مالی و حسابداری مدیریت دانشگاه اروپایی سوئیس هستم.
شلیله:

اوقات فراغتتان را چگونه می‌گذرانید؟
دکتر نبوی:

به‌رغم اینکه سنم از ۶۰ سال گذشته است، اما هفته‌ای ۱۴ ساعت تدریس می‌کنم و اوقات فراغتم بیشتر به مطالعه شعر و ادبیات ایران می‌گذرد.

می‌توان مستقیماً مسبب تقریباً چهار روز آن به‌شمار آورد.

در گزارش آمده است: «طبیعتاً انتظار صددرصد بازدهی غیرممکن است، همان‌گونه که این استنباط غیرمنطقی است که با بهبود شرایط محیطی، تمامی روزهای از دست رفته به علت بدی شرایط دفتری، بازیافت شود. اما این پندار منطقی است که با ارائه محیط کاری بهتر می‌توان نیمی از روزهایی را که بر اثر نامساعد بودن عوامل کاری به‌هدر می‌رفته است به روزهای مفید تبدیل کرد، که در نتیجه برای مؤسسه در ازای هر فرد ۲۷۷۵ پوند صرفه‌جویی به همراه خواهد داشت. نتیجتاً ۲۰۰۰ پوند سرمایه‌گذاری اولیه در ازای هریک از کارکنان جهت بهبود شرایط کاری در مدتی کمتر از یک‌سال مستهلک خواهد شد.

در انتهای گزارش نامبرده پرسشنامه‌ای وجود دارد که با استفاده از آن هر مؤسسه می‌تواند نظرخواهی خاص خود را جهت اطلاع از میزان رضایت کارمندان از شرایط و عوامل کاری به‌اجرا درآورد. همچنین جدولی جهت مقایسه این یافته‌ها با ارقام موجود در گزارش از طریق فرمول خاصی ضمیمه است. شرکتها می‌توانند نیازهای فنی کارپژوهانه خود را از طریق مشاوره با اعضای باصلاحیت «انجمن کارپژوهی» که فهرست آنها از طرف انجمن منتشر می‌شود برطرف سازند.

این انجمن همچنین «فهرست کارپژوهان ۱۱ حرفه‌ای» شامل اسامی متخصصان ناراحتیهای استخوانی قسمت فوقانی بدن ناشی از ضایعات حرفه‌ای و بسیاری زمینه‌های دیگر از قبیل انسان‌سنجی جسمانی ۱۲ تا طراحی حرفه‌ای و برخورد انسان با کامپیوتر را نیز منتشر می‌کند.

برای آگاهی مؤسسات، فهرست اعضای جامعه یاد شده از طریق نشانی زیر در دسترس قرار می‌گیرد:

Central Office, The Ergonomics Society,
Devonshire House, Devonshire Square,
Loughborough, Leics, LE 11 3DW
(Telephone or Fax: 0509 234904).

افزون بر این گزارش «بهره‌وریهای از دست رفته دفتری» را نیز می‌توان برایگان از نشانی زیر تهیه کرد.

The OFS Group, Blackhorse, Road, Exhall,
Coventry CV7 9FW (Telephone:
0203 367778).

هرگز فراموش نمی‌کنیم شما حق انتخاب دارید

G.H.M.S.I

کیفیت بالادربازرسی کالا

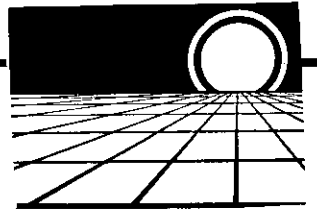
عضوی از شرکتهای بین‌المللی بازرسی ITS و CALEB BRETT
در بیش از ۱۰۰ کشور جهان با مجوز بانک مرکزی واردات ایران را بازدید می‌کند

تلفن: ۰۸-۸۸۲۷۱۷۷ فکس: ۸۸۲۱۵۵۸ تلکس: ۲۱۲۴۲۷
با حضور در خارک، بندرعباس، سربندر، چابهار، بوشهر، تبریز، مشهد، اصفهان

ایران بازدید
IRAN BAZDID

10. Ergonomics Society.
11. Register of Professional Ergonomists
12. Anthropometry.

سیستم حسابداری محاسب

با ۳ روز کارآزمایی بازپرداخت می‌گردد

امروزه با گسترش حجم معاملات و مبادلات بازرگانی و تجاری، امور حسابداری و محاسبات مربوط به در آمد و هزینه با وسعت زیادی روبروست که احتیاج به دقت عمل و سرعت بالایی دارد. در این راستا و با توجه به نیاز مدیران و حسابداران به ابزاری سریع و پر قدرت، شرکت رایانگان فردا اقدام به ارائه نرم افزار حسابداری **محاسب** با قابلیت‌های بالا و مشابه با روشهای جاری حسابداری نموده است، بطوریکه استفاده کنندگان از آن بتوانند بدون نیاز به آموزشهای خاص با استفاده از دانش کاری خود از امکانات کامپیوتر کمال بهره را ببرند.

مشخصات

سهولت و سادگی کار: در سیستم **محاسب** کلیه امکانات از طریق منو در اختیار کاربر قرار می‌گیرد. همچنین راهنمای کاملی از کلیه امکانات و پیغامهای خطای نرم افزاری و سخت افزاری و طریقه نصب در اختیار استفاده کننده قرار دارد.

آموزش رایگان: همراه با سیستم **محاسب** تمام مراحل کار حسابداری با کامپیوتر از صدور سند تا تهیه کلیه دفاتر و گزارشات آموزش داده می‌شود.

رعایت مسائل امنیتی: سیستم **محاسب** دارای رمز ورود و رمز عبور برای اصلاح سندهای ایجاد شده می‌باشد. اسنادی که ثبت دفاتر قانونی (دفتر پلمب شده) شده باشند بعد از اعلام ثبت به هیچ عنوان قابل اصلاح نیستند.

تعریف سرفصلها: کدگذاری کلیه سرفصلهای موجود در سیستم مالی شرکت در سه سطح (کل، معین، تفصیلی) توسط کاربر قابل تعریف است. همچنین **محاسب** امکان تفکیک کدهای تعریف شده را به کدهای هزینه و درآمد و سود و زیان جهت تهیه گزارشات سود و زیان فراهم می‌آورد.

سند حسابداری: در سیستم **محاسب** چهار نوع سند حسابداری متفاوت پیش بینی شده است.
۱- صدور سند معمولی: سند حسابداری به گونه ای مشابه با روش دستی وارد ماشین می‌گردد.
۲- سند مرکب: ضمائم سند وارد ماشین شده و سند حسابداری از آن تولید می‌شود. ۳- سند با مبلغ ارزی: علاوه بر مبالغ ریالی، مبالغ ارزی نیز وارد و نگهداری می‌شود. ۴- سند مرجع: عملکردهای مربوط به یک پروژه توسط کد مرجع دسته بندی می‌شود.

گزارشات و دفاتر قانونی: گزارشات **محاسب** هم روی صفحه نمایش (۱۳۲ کاراکتر در یک خط) و هم روی چاپگر در دو سایز (معمولی و فشرده) تهیه می‌گردد و شامل انواع متفاوت: گزارشات از دفاتر، گزارشات از تراز (کل، معین و تفصیلی)، گزارشات سود و زیان (ریز عملکرد و تراز)، گزارش قابل تعریف توسط استفاده کننده، گزارش عملکرد پروژه های تعریف شده در شرکت و گزارش از حسابهای ارزی می‌باشد.

عملیات پایان سال: در پایان هر سال برای بستن حسابهای شرکت می‌توان از امکانات تهیه سند سود و زیان، تهیه اسناد افتتاحیه و اختتامیه، انتقال کدهای مالی و ایجاد سال مالی جدید استفاده نمود.

امکانات جانبی: رفع اشکالات حاصل از قطع ناگهانی کامپیوتر، تهیه فایل‌های پشتیبانی، برگرداندن فایل‌های پشتیبانی در صورت نیاز، تعریض کد رمز و تصحیح اسناد توسط استفاده کننده در برنامه **محاسب** پیش بینی شده است.

پشتیبانی فنی: کارشناسان شرکت رایانگان فردا در تمامی روزهای هفته و حتی روزهای تعطیل آمادگی راهنمایی و ارائه خدمات پشتیبانی را دارند.

تهران ضلع شمالغربی پل سیدخندان خیابان تقایی شماره ۲ طبقه ۲
تلفن: ۲۰۰۹۵۰۶ - ۲۰۰۹۱۸۰، تلفن و فاکس: ۲۰۰۹۱۸۰

شرکت کامپیوتری رایانگان فردا

فارغ التحصیل شوند. مگر آنکه دانشجویی خودش علاقه به این کار نداشته باشد. و گفتنی است که در پایان کار مؤسسه ۶ نفر دانشجو باقی مانده بود و آن هنگام، زمانی بود که دکتر نبوی در خارج از کشور اقامت داشتند. با این حال مرتب با ما (آقای تولایی و من) تماس می گرفتند و می گفتند اگر تنها دو نفر دانشجو هم باقی مانده باشد باید مسائل آموزش آنها پیگیری شود تا فارغ التحصیل شوند.

موضوع دیگری که در زمینه برنامه ریزی و آینده نگریهای دکتر نبوی به یاد دارم، این است که ما به طور معمول بعد از ساعات عادی کار و انجام وظایف سازمانیمان در مؤسسه، در سایر زمینهها به دکتر نبوی کمک می کردیم. یکی از روزها که سومین کتاب از سری انتشارات مؤسسه در جریان چاپ بود. دکتر نبوی پوشه حاوی فرمهای اولیه حروفچینی این کتاب را به من دادند که بازخوانی کنم. اما وقتی که کتاب را بررسی کردم دیدم شماره‌ای که برای کتاب در نظر گرفته شده شماره ۱۱ است. نزد دکتر نبوی رفتم و پرسیدم چرا شماره سری ۱۱ برای این کتاب در نظر گرفته شده است. ایشان از کشوی میزشان یادداشتها و جدولهایی را در اختیار من گذاشتند که نشان می داد تا آن زمان انتشار ۶۰ کتاب را در مقوله‌های مختلف پیشبینی کرده بودند، که کتابی که از نظر زمان انتشار، سومین کتاب بود در واقع در طرحها و پیشبینیهای دکتر در ردیف ۱۱ قرار داشت، اما به دلیل ضرورت استفاده از آن، باید نسبت به سایر کتابها زودتر از نوبت چاپ می شد.

باید بگویم که مؤسسه در ارزیابیهای که بویژه از سوی مراجع علمی منطقه در مورد آن صورت گرفته بود دارای اعتبار چشمگیری شناخته شده بود، تا جایی که کشورهای منطقه که دانشجویانشان را به دانشگاههای کشورهای مختلف جهان اعزام می کردند بتدریج تعدادی از دانشجویان رشته حسابداری خود را به مؤسسه عالی حسابداری فرستادند.

افزون بر اینها به عنوان حسابدار

مؤسسه عالی حسابداری - که آقای دکتر نبوی مانند تمامی فعالیتهای مؤسسه بر آن هم نظارت کامل داشتند - باید از پایبندی ایشان به اصول و ضوابط و مقررات مربوط به انجام امور حسابداری یاد کنم. می دانید که در اجرای مقررات قانون تجارت و قانون مالیاتهای مستقیم دفاتر قانونی مؤسسات باید روزانه ثبت شود، منتها اگر ممیزان مالیاتی بدگمان نشوند، مؤسسات به طور معمول این کار را نمی کنند، یا انجام آن عملی نیست. به هر حال من در مدت ۲۴ سال سابقه کار حسابداری با مؤسسه‌ای روبه‌رو نشده‌ام که این مقررات را دقیقاً اجرا کند. تنها استثنا بر این روال، مؤسسه عالی حسابداری بود. آقای دکتر نبوی در پایان روز یا در واقع پایان شب، تا به حسابداری نمی آمدند و مطمئن نمی شدند که دفاتر در همان روز ثبت شده است نمی گذاشتند من به خانه بروم. حتی بعضی وقتها تحمل این وضع برای من قدری دشوار بود و می گفتم چه دلیلی دارد که حتماً دفاتر امشب ثبت شود و چه اشکالی دارد که فردا صبح این کار انجام گیرد. اما دکتر نبوی امکان نداشت پذیرند که به قدر ذره‌ای از اصول و ضوابط و مقررات عدول یا نسبت به آنها بی توجهی بشود. ذکر این نکته هم جالب است که درسهای ما از کد ۱۰۱ شروع می شد تا ۲۸۲، و بعضی مواقع هر درسی را ۵ تا ۶ استاد تدریس می کرد. با این حال برای هر درس، با هر استاد و هر تعداد دانشجو قیمت تمام شده محاسبه می شد. یعنی هر آنچه را که در کتابها و جزوه‌هاشان نوشته بودند یا سرکلاسها تدریس می کردند، تمامی آنها را در عمل به دقت به کار می بستند و بیگمان به همین دلایل هم موفق بودند. البته همینجا بگویم که اگر کار من بزرگ بود و بیکار پشت میز می نشستم بشدت ناراحت می شدند. حرفشان این بود که من نمی خواهم مجسمه درست کنم. اگر کارها بروز است و کاری نداری، برو سینما، یا بنشین مطالعه کن.

دکتر نبوی نمی گذاشتند هیچ رویدادی برنامه ریزیهای منظم ایشان را مختل کند و مقید بودند که فرضاً امتحانات ترم اول در هر سال حتماً روز ۱۵ بهمن آغاز شود و ۲۵ بهمن خاتمه یابد. حال اگر این تاریخها را

تعطیلات رسمی به هم می زد، مهم نبود. امتحان روز جمعه برگزار می شد یا ثبت نام روز جمعه انجام می گرفت و آن روز که ثبت نام تمام می شد تا پایان شب یا تا صبح فردا یکسره کار می کردیم که فیشهای بانکی یا پولهایی که از ثبت نام شدگان دریافت شده بود کنترل بشود، سند مربوط صادر شود، به امضای دکتر برسد و ثبت دفاتر بشود. البته دکتر در تمام این مراحل در کنار ما بودند و در زمانهایی که به صورت شبانه‌روزی کار می کردیم کافی بود که با آن رفتار خوب و احترام برانگیزشان دستی برشان ما بزنند و با یک خسته نباشی ادامه کار را امکانپذیر سازند.

بد نیست به نمونه‌ای از برخوردهای آقای دکتر نبوی که بیانگر اعتقاد عمیق ایشان به رعایت اصول و ضوابط حرفه‌ای است اشاره کنم. می دانید که مؤسسه بنا بر مقررات قانونی زمان تأسیس، برای مدت ۵ سال از مالیات معاف بود. اما این معافیت در قانون سال ۱۳۴۵ حذف شد و وزارت دارایی از مؤسسه برای سال ۱۳۴۶ به بعد که هنوز دوران معافیت مالیاتی مؤسسه پایان نگرفته بود، مالیات مطالبه کرد. آقای دکتر نبوی تلاش فراوانی کردند که توجه مقامات مالیاتی را به غیر قانونی بودن وصول مالیات یاد شده جلب کنند. اما به هر حال این کوششها به نتیجه نرسید و از سال دوم یا سوم فعالیت مؤسسه به بعد مالیات هنگفتی از مؤسسه گرفتند. پس از این واقعه آقای دکتر نبوی یادداشتی برای من نوشتند که مالیات پرداخت شده را در حسابی به نام «مالیات تحمیلی» ثبت کنم و آن را در ردیف اقلام ترازنامه طبقه‌بندی کنم که به سال بعد منتقل شود که مبادا مانده این حساب را به سود و زیان نقل کنیم. و این حساب طبق نظر ایشان تا آخرین اظهارنامه مؤسسه باقی ماند.

آقای دکتر نبوی برای فعالیتهای به اصطلاح دانشجویی «فوق برنامه» اهمیت فراوانی قائل بودند. حتی به‌رغم فضای محدودی که در ساختمان ایرانشهر داشتیم سعی می شد که امکانات ورزشی فراهم بشود و در رشته‌هایی مانند بسکتبال، دوومیدانی، فوتبال و کشتی بعضاً موفقیت‌های به نسبت چشمگیری هم به دست آوردیم.